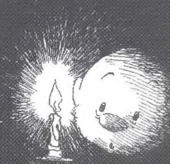
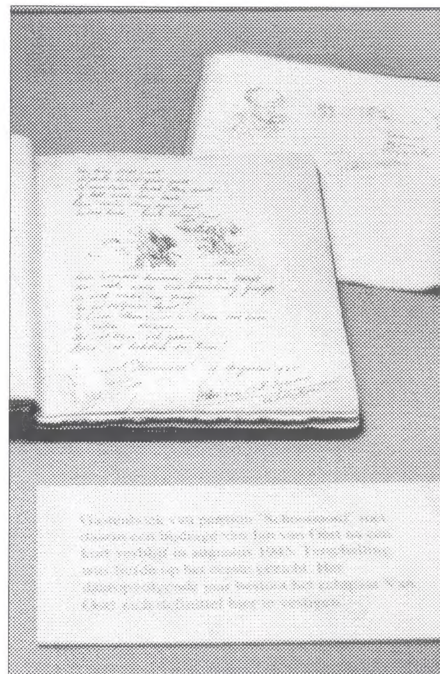
BOUTERBODE

Nr. 10 juli 2002

© Gerrit van Goor

EXPOSITIE IN 'T BEHOUDEN HUYS

PAULUS DE TERSCHELLINGER BOSKABOUTER

In het museum 't Behouden Huys in West-Terschelling is sinds kort een tentoonstelling over het werk van Jean Dulieu te zien. Bij deze expositie werd rekening gehouden met de belangstelling van groot én klein. Dat wil zeggen, veel origineel werk en interessante voorwerpen, maar ook de voor iedereen toegankelijke Paulus-boom (volwassenen moeten diep door de knieën) en een breedbeelddiashow met het echte Paulus-geluid uit de mond van Jan Dulieu zelf!

Het is geenzins toevallig dat deze tentoonstelling op het waddeneiland Terschelling plaats vindt. Van 1946 tot 1953 woonde auteur Jean Dulieu namelijk met zijn gezin in Hoorn, een klein plaatsje dat ongeveer halverwege het eiland ligt. En dat betekent dat de avonturen van Paulus zich hier zo'n zeven jaar lang hebben afgespeeld. Wie er de eerste krantenpapieren stripboekjes van de boskabouter op naleest, zal het opvallen dat naast het grote bos ook het duinlandschap al na een aantal afleveringen z'n intrede doet en wie goed zoekt vindt zelfs een echt Terschellings boerderijtje terug.

Ook de poppenkastpoppen waarmee Dulieu het Paulus-verhaal speelde (en waar de Paulus-radiohoorspelen later uit zouden voortvloeien) werden in deze periode gemaakt. Naast oud stripwerk en een gastenboek van een Terschellings pension (waarin Dulieu onder zijn eigen naam Jan van Oort het een en ander heeft geschreven), vinden we op deze expositie een aantal voorbeelden terug van Dulieus handvaardigheid met hout, metaal en stof.

Meer dan een halve eeuw oud zijn ze, maar in prima conditie.
De Terschellinger Paulus-periode was de opstap naar het grote succes van de jaren zestig en het is daarom goed dat het museum ook voorbeelden heeft tentoongesteld van het latere werk. Zo hangt er een aantal mooie aquarellen, waarbij we zowel Dulieus eerste studies met deze techniek van vlak na de oorlog kunnen bekijken als het latere werk dat hij in 1962 en volgende jaren ondermeer voor het weekblad Margriet maakte.

Een beetje vreemd misschien, maar perfect uitgevoerd is de Puntnik. Deze maanraket, die ooit de pagina's van het kinderblad Kris Kras sierde, neemt in de tentoonstellingsruimte een prominente plaats in. Iedereen weet dat de ideeën van professor Punt in het algemeen weinig opleveren en deze raket zal dan ook nooit het luchtruim kiezen. Toch lijkt het een levensechte uitvinding van de geleerde bouter, inclusief wekker en geranium (in plaats van uranium)!

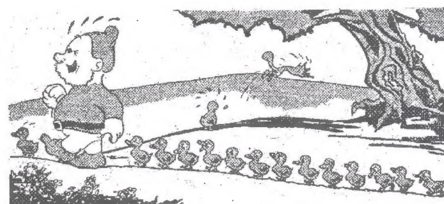
U vindt museum 't Behouden Huys in de Commandeurstraat 30 in West-Terschelling, op drie minuten loopafstand van de aankomstplaats van de veerboot (die u vanuit Harlingen in ongeveer twee uur naar het eiland brengt).
De expositie loopt tot 8 januari 2003.

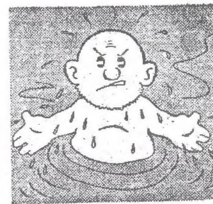
PAULUS EN PIETER

Over jullie vraag naar een echte uitschieter in de boeken van 'onze' held Paulus heb ik heel lang moeten nadenken (Dulieu's gehele Paulus-oeuvre is al een uitschieter in mijn ogen!).

Totdat een vriendin van mijn moeder me hielp herinneren aan een verhaal dat ze aan de kleinkinderen had voorgelezen. Dit betrof namelijk een stukje uit het boekje Paulus en Pieter waarin dit heldhaftige tweetal Rein de vos voor de gek houden. Onmiddellijk wist ik weer dat het over de Blurrepiep ging, hoewel het toch alweer enige tijd geleden was dat ik het gelezen had. Nadat ik thuis het stukje weer gevonden had over pannekoekpoten, een zeepstaart en twaalf grote en vierentwintig kleine tanden (en dan ook nog die 'sprekende' illustraties erbij!) zat ik - weer - hikkend van de lach op de bank en besloot jullie er meteen over te schrijven.
Natuurlijk zijn er nog legio van dit soort hilarische stukjes, maar als ik dat allemaal ga opschrijven wordt jullie volgende nummer een soort Dikke van Dale!
Ondertussen kijk ik helendal nogal wel zo tamelijk buitengemeen reikhalzend uit naar die uitgave, want mede door jullie ben ik zo'n verschrikkelijke Paulus-fan(aat)! (zelfs de poezen heten Paulus en Pieter!).

Myrena Vader
St. Pancras

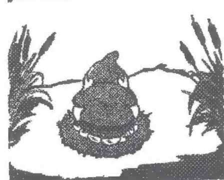

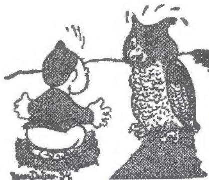

ver B E E L D I N G

Jean Dulieu spreekt tot de verBEELDING. Humor; ontroering; kennis van liefde voor de natuur in enkele plaatjes gevat.

Ik ben een beelddenker, al als kind, voordat ik wist dat het woord bestond.
Zelf nog maar net uit het ei, zijn de eerste beelden van Paulus uit een boekje uit 1947: Paulus met een rij pulletjes achter zich aan en een beetje beschaamde blote Paulus.

Dulieu gebruikt het onderzoek van Lorenz op humoristische wijze, pulletjes lopen achter het eerste bewegende object aan.

Paulus bemoeit zich met de natuur, maar in alles merk je dat het toch niet klopt. Hij vindt het zitten op de eieren te langdradig;
Oehoeboeroe denkt dat er een nest met kaboutertjes uitgebroed wordt en laat zijn bewondering voor Paulus blijken.

Dan komt het eerste kuiken uit en komen zorgen en gevaar en dat wordt weer creatief opgelost.

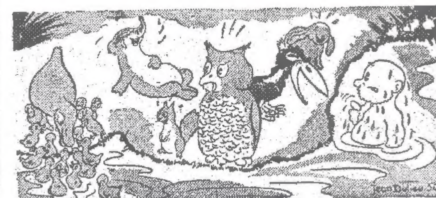

Het wordt steeds duidelijker dat de situatie niet natuurlijk is, Paulus kijkt erg ongelukkig, de vrienden moeten erg lachen en Oehoeboeroe is wat beschaamd.

Gelukkig komt moeder eend terug en neemt de verzorging weer over.

Eind goed al goed.

Maaike Hofman
Purmerend

EEN SCHEERAPPARAAT VOOR KIKKERS

Gaarne voldoe ik aan uw oproep in Bouterbode #9 tot inzending van de grappigste of leukste scène met de typische Dulieu-humor.

In mijn tienerjaren heb ik mij onledig gehouden met het uitknippen en inplakken van de Paulus-afleveringen uit het weekblad Margriet.
Veel plezier heb ik (en ook mijn vrouw) beleefd aan het dagelijks voorlezen hieruit aan mijn kinderen.
Eén scène hieruit herinner ik mij nog heel goed en bevat volgens mij de typische Dulieu-humor.
Het is de scène uit Margriet 1964, week 46. Deze aflevering bevat een kostelijke dialoog tussen Paulus, Pieter en Professor Punt, waarin de laatsgenoemde vertelt hoe zijn geniale uitvindingen het leven vergemakkelijken.
De dialoog verloopt als volgt:

"Mijn machines zijn nooit ingewikkeld", beweerde professor Punt beledigd. "Zij maken het leven juist gemakkelijker. Mijn vereenvoudigde scheerapparaat voor kikkers bijvoorbeeld, een geniale inval, al zeg ik het zelf..."
"Kikkers hebben toch geen haren?", informeerde Pieter schuchter.
"Dat is dan ook precies de reden waarom niemand vóór mij op deze geniale gedachte is gekomen, vriend Pieter."
"Hoe werkte dat scheerapparaat dan?" vroeg Paulus nieuwsgierig.
Professor Punt glimlachte fijntjes. "Juist omdat kikkers geen haren hebben," legde hij uit, "had mijn vereenvoudigde scheerapparaat geen mes nodig. Daaruit bestaat dan ook de vereenvoudiging."
"Dat klinkt heel aannemelijk," zei Paulus prijzend.
"En als een scheerapparaat geen mes nodig heeft," vervolgde de geleerde, "is er ook geen mes wat een apparaat nodig zou hebben. Dan blijft dus alleen het scheer over. Is dat duidelijk?"
"Jawel," zuchtte Paulus.
"En wat moet een kikker nou doen met alleen maar een scheer?" besloot professor Punt triomfantelijk. "Niets immers, temeer omdat hij zoals gezegd geen haren heeft. Ik heb dus na lang denken ook het scheer weggelaten. Je ziet, eenvoudiger kan het al niet en het scheren van een kikker is er zeer door vergemakkelijkt."
"Dat zal wel," zei Paulus en hij gluurde eens naar zijn vriend Pieter die er uit zag of er een muizenest in zijn hoofd kriebelde.

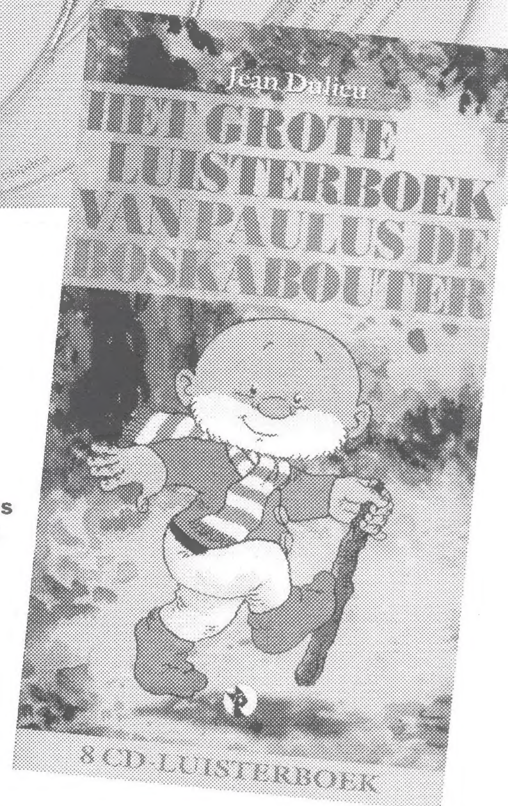
Tot zover deze scène, die menige lachstuip heeft doen veroorzaken. Er zijn vele leuke voorvallen op te noemen uit de grote hoeveelheid verhalen in boeken, tijdschriften en strips, maar deze springt er voor mijn gevoel echt uit!

Peter Sjouw
Assen

HUMOR

In de vorige Bouterbode vroegen we u ons voorbeelden te sturen van de typische Dulieu-humor, waar de boeken en strips van Paulus de boskabouter vol mee zitten. Op deze pagina een keuze uit de vele inzendingen die we van de abonnees kregen aangeleverd.
Aan alle inzenders werd de Paulus-boekenlegger toegestuurd.

BIJNA 8 UUR PAULUS OP CD!

HET GROTE LUISTERBOEK VAN PAULUS DE BOSKABOUTER

Met de publicatie van *Het grote luisterboek van Paulus de Boskabouter,* lijkt een wens van veel Paulus-liefhebbers in vervulling te gaan. Eindelijk is de boskabouter nu ook op cd te horen!

We hebben het in de Bouterbode al eerder gehad over de Paulus-radiohoorspelen die zo'n belangrijke bijdrage betekenden voor de enorme populariteit van Dulieus werk. Heel wat kinderen die in 1947 en '48 de Paulus-vertellingen bij de poppenkast-voorstellingen van De Sprokenspiegel meemaakten, volgden 'de avonturen in bos en veld van onze kleine held' een paar jaar later van 1955 tot 1964 uit de luidspreker van de VARA-radio. Vaak samen met de hele familie, want Paulus was voor jong en oud. Lange tijd bekommerde niemand zich om die oude Paulus-opnames, die naar verondersteld werd keurig lagen opgeslagen in het archief van de VARA. Maar de populariteit van Paulus is nu eenmaal een golfbeweging en in 1990 keerde de belangstelling voor dit oude hoorspel-materiaal opeens weer terug. Onderzoek bij de omroep toonde echter aan dat de radio-Paulus in alle opzichten verleden tijd was. Vrijwel alle geluidsbanden met Dulieus stemgeluid die zich in het VARA-archief hadden bevonden waren gewist...
De VPRO-radio maakte er een uitzending over en riep luisteraars op zich te melden als ze nog radio-opnamen uit deze tijd bezaten. En zie, van verschillende kanten kwamen de reacties los. Heel wat mensen beschikten destijds over een bandrecorder en de draadomroep was een mooi medium om vanaf op te nemen. En Paulus bleek daarbij een geliefd onderwerp te zijn geweest.

Een deel van wat er binnen kwam was geschikt voor hergebruik op Radio 5. Daarna kwam er een hele reeks cassettebandjes van dit materiaal op de markt. Bandjes die door kinderen en volwassenen letterlijk werden grijsgedraaid. Wat dat betreft kon men uit twee dingen kiezen: of de bandjes netjes als nieuw in de kast laten staan en er nooit naar luisteren, of ze draaien tot het geluid helemaal tot ruis geworden was en dan maar weer nieuwe cassettes kopen...
De techniek schrijdt gelukkig voort en Rubinstein Publishing Amsterdam heeft haar bandjes dit jaar eindelijk omgezet in cd-producties. Acht stuks zitten er in het pakket dat wordt aangeboden onder de titel *Het grote luisterboek van Paulus de Boskabouter*. Dat betekent 7 uur, 44 minuten en 13 seconden precies genieten van de stemmen van Paulus, Salomo, Oehoeboeroe en Gregorius als zij keer op keer worden belaagd door Eucalypta, Krakras en al haar andere boze vriendjes. Maar ook van Joris het vispaard, Kwek de eend, Mol, Knoebelebats en Amantaboeroe. Nou ja, van Jean Dulieu zelf dus, want hij deed immers alle stemmen zelf (en dat wordt nog steeds als een prestatie gezien). Eén uitzondering daargelaten: het aangename piepstemmetje van prinses Priegeltje, dat door dochter Dorinde werd gedaan. De móóie prinses Priegeltje, want de radiohoorspelen waren even suggestief als voorheen het poppenspel. Zonder enige moeite kan je je, terwijl je luistert, van alles en iedereen een voorstelling maken. En dat bijna acht uur lang!

Het grote luisterboek van Paulus de Boskabouter
(8-cd luisterboek)
Rubinstein Publishing Amsterdam
ISBN 90 5444 564 5
€ 22,70

BOUTERBODE
is een uitgave van het Paulus Archief
ISSN 1388-2465
Redactie: Maarten J. de Meulder
Redactieadres:
Postbus 775, 9400 AT Assen

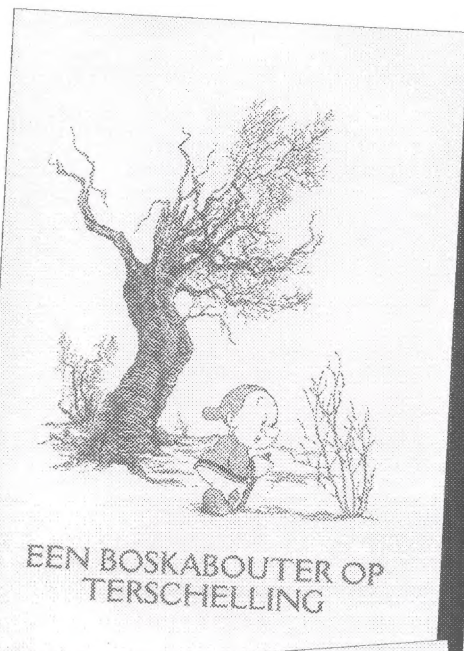
TERUGBLIK OP DE ALLEREERSTE PAULUS-JAREN

EEN BOSKABOUTER OP TERSCHELLING

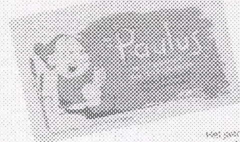
Ter gelegenheid van de tentoonstelling in West-Terschelling verscheen een boekje waarin de beginperiode van Paulus de boskabouter uitvoerig wordt belicht. Het was de tijd, meteen na de oorlog, waarin violist Van Oort de definitieve stap zette naar een nieuwe toekomst. Onder het pseudoniem Jean Dulieu begon hij een stripverhaal over de avonturen van een boskabouter en ging hij op Terschelling op zoek naar een onderkomen waar hij in de zomermaanden te midden van de natuur kon werken.

Het liep echter een beetje anders. In 1946 kocht hij er een oude boerderij, bedoeld voor permanente bewoning. Het huisje lag op een prachtige plek, dat hij omschreef als "Een streek waar bloemen en dieren in vrijheid leven, waar je de wolken kunt zien trekken van de ene einder naar de andere en waar vlakbij de eindeloze zee ligt te glinsteren in het licht van de stralende zon." Met vrouw en dochter verhuisde hij naar het waddeneiland en Paulus ging mee. Zijn baan bij het Concertgebouw-orkest werd opgezegd.

In de jaren die volgden bouwde hij hard aan zijn carrière. De Paulus-strip kreeg veel waardering en resulteerde al snel in een reeks boekjes. Daarnaast maakte hij een poppenkastspel en werden Paulus en zijn vrienden sprekend opgevoerd. Niet veel later begon hij aan de kleurenplaten voor zijn eerste geïllustreerde werk, *Het winterboek van Paulus.*
Vanuit Terschelling maakte Dulieu reizen per bromfiets, waarbij hij ondermeer in het Italiaanse Assisi terecht kwam. Hij zou er vele malen terugkeren en publiceerde jaren later het boek Francesco, over de heilige Franciscus. Dit alles staat uitgebreid beschreven in genoemd boekje, aangevuld met talloze foto's en ander bijzondere illustraties.

DE SPROKENSPIEGEL

Een boskabouter op Terschelling, samengesteld door het Paulus Archief, Uitgeverij De Meulder (Assen), ISBN 90 6447 021 9, € 3,90.

DE PUNTNIK

Onderdeel van de tentoonsteling op Terschelling is de Paulus-boom, waarvoor timmerman Jan Ellens uit Midsland de meubeltjes maakte. Hij deed dat naar voorbeelden uit de Paulus-verhalen en werd zo enthousiast, dat hij aansluitend aan een replica van de Puntnik begon. Het werd een realistische raket, maar evenals bij de echte Puntnik is er geen kans op dat hij ook maar een meter van de grond komt!

